

Άρειος Πάγος 1107/1987, Τμ. Β'

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 47/88 σελ. 305

Περίληψη: Εργατικό ατύχημα, το οποίο οφείλεται σε αμέλεια, είτε των καταστατικών οργάνων του εργοδότη, είτε των προστηθέντων απ' αυτόν, οι οποίοι παρέλειψαν να ρυθμίσουν τα σχετικά με την εργασία και το χώρο παροχής αυτής, καθώς και τα σχετικά με τις εγκαταστάσεις και τα μηχανήματα ή εργαλεία, έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζόμενου. - Παρέχεται στον παθόντα αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης. - Δεν υφίσταται έλλειψη νόμιμης βάσεως, όταν η απόφαση του δικαστηρίου της ουσίας έχει ελλείψεις, αναγόμενες στην εκτίμηση των αποδείξεων και ειδικότερα στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του πορίσματος, που προέκυψε από αυτές, εφόσον τούτο εκτίθεται σαφώς. - Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη, κατά την κρίση του, χρηματική αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης, αν κρίνει, με γνώμονα την κοινή πείρα και λογική, ότι επήλθε στον αδικηθέντα ηθική βλάβη. - Ο προσδιορισμός της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης αφέθηκε στην ελεύθερη εκτίμηση του δικαστηρίου. - Η κρίση του δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρ. 299, 662, 914, 922, 932 Κώδ. Πολ. Δικ. άρθρ. 559, αριθ. 19.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο Αντιπρόεδρος κ. ΒΑΣ. ΛΙΝΑΡΔΟΣ

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. ΑΘ. ΣΙΟΥΛΑΣ

Δικηγόροι οι κ.κ. Κ. Αλεξόπουλος, Π. Μπατάκης

Κατά το άρθρο 1 του ν. 551/1915, όπως κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24.7/25.8.1920, ως ατύχημα από βίαιο συμβάν, το οποίο συμβαίνει σε εργάτη ή υπάλληλο των εργασιών ή επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και εκείνες των βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, στις οποίες γίνεται χρήση μηχανικών εργαλείων, θεωρείται, κάθε βλάβη, η οποία είναι αποτέλεσμα βίαιης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου και επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή προ ή μετά από αυτήν, αλλ' εξ αφορμής αυτής. Από τη διάταξη αυτή σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 71, 299, 288, 662, 914, 922 και 932 του Α.Κ., προκύπτει, ότι σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, το οποίο οφείλεται σε αμέλεια, είτε των καταστατικών οργάνων του εργοδότη, είτε των προσώπων τα οποία προστήθηκαν απ' αυτόν, τα οποία παρέλειψαν να ρυθμίσουν, σύμφωνα με το άρθρο 662 Α.Κ., τα σχετικά με την εργασία και το χώρο παροχής αυτής, καθώς και τα σχετικά με τις εγκαταστάσεις και τα μηχανήματα ή εργαλεία, έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζόμενου, παρέχεται αξίωση στον παθόντα για την πληρωμή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, η οποία βασιζέται στην αδικοπραξία που εμφοιλόχρησε. Εξ άλλου, κατά την έννοια του εδ. 19 Κώδ. Πολ. Δικ. λόγος αναιρέσεως για έλλειψη νόμιμης βάσεως της αποφάσεως, ιδρύεται όταν δεν προκύπτουν σαφώς από το αιτιολογικό αυτής, τα πραγματικά περιστατικά εκείνα περιστατικά που είναι αναγκαία για να κριθεί αν συντρέχουν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι νόμιμοι όροι και προϋποθέσεις της διατάξεως που εφαρμόσθηκε ή δεν συντρέχουν, ως και όταν η απόφαση έχει ελλείψεις ή αντιφατικές αιτιολογίες, ως προς τα πραγματικά περιστατικά, που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, με συνέπεια να καθίσταται ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος. Αντιθέτως, δεν υφίσταται έλλειψη νόμιμης βάσεως, όταν πρόκειται για ελλείψεις, οι οποίες ανάγονται στην εκτίμηση των αποδείξεων και ειδικότερα στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του πορίσματος που προέκυψε από αυτές, εφόσον τούτο εκτίθεται σαφώς. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Εφετείο δέχθηκε, ότι ο αναιρεσίβλητος-ενάγων, κατά μήνα Σεπτέμβριο του έτους 1977, προσλήφθηκε, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, από το νόμιμο εκπρόσωπο της ομορρυθμού εταιρείας με την επωνυμία "Β.Ν. και Σία", την οποία διαδέχθηκε η πρώτη των αναιρεσιόντων ανώνυμη εταιρεία, ως ανειδίκευτος εργάτης, για να εργασθεί στο εργοστάσιό της, παραγωγής ζαχαρωδών προϊόντων, στο οποίο και εργάσθηκε, παρέχοντας διάφορες βοηθητικές εργασίες. Ότι την 22.5.1978, ο τρίτος των αναιρεσιόντων, ο οποίος ήταν προϊστάμενος του προσωπικού και υπεύθυνος μηχανικός για τη λειτουργία και συντήρηση των μηχανημάτων, ασχολήθηκε την ημέρα εκείνη με την επεξεργασία μάζας τσίχλας στο ηλεκτροκίνητο ζυμωτήριο, λόγω απουσίας του χειριζόμενου το μηχάνημα αυτό, τεχνίτου, και όταν τελείωσε η επεξεργασία, έδωσε εντολή στον αναιρεσίβλητο να βγάλει την επεξεργασμένη μάζα από τον κάδο του ζυμωτηρίου και ακολούθως απομακρύνθηκε για να παρακολουθήσει την εργασία σε άλλους τομείς του εργοστασίου. Ότι για την αφαίρεση της επεξεργασμένης μάζας από τον κάδο, πλην μιας ποσότητας που μπορεί να αφαιρεθεί χωρίς να είναι σε κίνηση το ζυμωτήριο, απαιτείται να τίθεται, με κατάλληλο χειρισμό, σε παλινδρομική κίνηση η μηχανή. Ότι ο

αναιρεσίβλητος, ο οποίος δε γνώριζε το χειρισμό των μηχανημάτων και ειδικότερα του ηλεκτροκίνητου ζυμωτηρίου, έθεσε, εκτελώντας την εντολή, σε κίνηση το ζυμωτήριο, εφαρμόζοντας όσα είχε αντιληφθεί στο παρελθόν, παρατηρώντας το χειριστή του ζυμωτηρίου όταν αφαιρούσε από τον κάδο το υπόλοιπο της επεξεργασμένης μάζας τσίχλας. Ότι, καθόν χρόνο είχε θέσει σε λειτουργία τη μηχανή και προσπαθούσε να αφαιρέσει από τον κάδο το υπόλοιπο τμήμα της μάζας, εμπλόκησαν τα δάκτυλα του δεξιού του χεριού στα περιστρεφόμενα πτερύγια και αποκόπηκαν. Ότι το ζημιογόνο αυτό αποτέλεσμα, οφείλεται σε αμέλεια του δευτέρου και τρίτου των αναιρεσειόντων, οι οποίοι ήταν ομόρρυθμα μέλη και εκπρόσωποι της εργοδότης ομόρρυθμης εταιρείας, συνιστάμενης στο γεγονός ότι δεν έλαβαν τα αναγκαία μέτρα προστασίας των χειριζομένων το ζυμωτήριο, η οποία θα επιτυγχάνετο εάν είχε τοποθετηθεί στον κάδο σκέπασμα, το οποίο όταν ανασηκωνόταν, με τη χρήση μοχλού, θα σταματούσε η λειτουργία της μηχανής και η περιστροφή των πτερυγίων και έτσι θα ήταν δυνατό στον εργαζόμενο να αφαιρέσει, ακίνδυνα, την επεξεργασμένη μάζα τσίχλας από τον κάδο, αλλά προσθέτως και σε αμέλεια του τρίτου των αναιρεσειόντων, προϊσταμένου του προσωπικού, ο οποίος καίτοι γνώριζε ότι ο αναιρεσίβλητος δεν είχε εκπαιδευθεί στο χειρισμό της πιο πάνω μηχανής και συνεπώς αγνοούσε τον τρόπο λειτουργίας και τους κινδύνους που η λειτουργία της συνεπήγετο, του ανέθεσε να αφαιρέσει την επεξεργασμένη μάζα τσίχλας από τον κάδο, χωρίς να τον κατατοπίσει και να παραμείνει κοντά του, παρακολουθώντας την σχετική εργασία, που για πρώτη φορά εκτελούσε, ώστε να προλάβει τους αδόκιμους χειρισμούς, αλλ' απομακρύνθηκε αμέσως, για να παρακολουθήσει την εργασία του εργοστασίου σε άλλους τομείς. Στη συνέχεια, το Εφετείο, απέρριψε την ένσταση συνυπαιτότητας, που πρόβαλαν οι αναιρεσειόντες-εναγόμενοι, κατά την οποία, ο αναιρεσίβλητος, τραυματίστηκε, από αμέλειά του, γιατί έθεσε, άνευ ανάγκης, σε κίνηση το ζυμωτήριο και έβαλε το χέρι του στον κάδο για να αφαιρέσει τη μάζα της τσίχλας, με την αιτιολογία ότι ο αναιρεσίβλητος, μη έχοντας ειδικευση και πείρα, εκτέλεσε την εργασία της αφαίρεσης της μάζας από τον κάδο, που του ανατέθηκε, όπως είχε αντιληφθεί να την εκτελεί ο ειδικευμένος τεχνίτης, χειριστής του ζυμωτηρίου, αφού ο τρίτος των αναιρεσειόντων, που του έδωσε την εντολή, δεν του επέστησε την προσοχή, όπως όφειλε, στους κινδύνους που διατρέχει από τη λειτουργία της μηχανής δοθέντος ότι η λειτουργία αυτής ήταν αναγκαία για την αφαίρεση της μάζας, ούτε και παρέμεινε κοντά του για να τον επιβλέπει. Οι αιτιολογίες αυτές, της προσβαλλόμενης απόφασης, με τις οποίες έγινε δεκτή η ένδικη, περί επιδικάσεως χρηματικής ικανοποίησεως, λόγω ηθικής βλάβης, αγωγή του αναιρεσιβλήτου και απορρίφθηκε η προβληθείσα ένσταση συνυπαιτότητας, είναι πλήρεις. Επομένως οι δεύτερος, τρίτος και τέταρτος λόγοι αναιρέσεως, καθό μέρος με αυτούς υποστηρίζουν οι αναιρεσειόντες, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται, λόγω ανεπαρκών αιτιολογιών, νόμιμης βάσεως, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, γιατί οι επικαλούμενες ελλείψεις αναφέρονται στην κρίση του δικαστηρίου για το πόρισμά του, το οποίο όμως διατυπώνεται πλήρως. (...).

Κατά το πρώτο και δεύτερο εδάφιο του άρθρ. 932 Α.Κ., σε περίπτωση αδικπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογο, κατά την κρίση του, χρηματική αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του. Από τη διάταξη αυτή, σαφώς προκύπτει ότι παρέχεται στο δικαστήριο της ουσίας η δυνητική ευχέρεια όπως, εκτιμώντας τα πραγματικά περιστατικά που τέθηκαν υπόψη του (βαθμός πταίσματος, είδος προσβολής, περιουσιακή και κοινωνική κατάσταση των μερών κλπ.) επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση, αν κρίνει, με γνώμονα την κοινή πείρα και λογική, ότι επήλθε στον αδικηθέντα ηθική βλάβη και καθορίσει συγχρόνως το ποσό αυτής, το οποίο θεωρεί εύλογο. Ο προσδιορισμός, επομένως, της εύλογης, χρηματικής ικανοποίησεως, αφέθηκε από το νόμο, στην ελεύθερη εκτίμηση του δικαστηρίου και, για το λόγο αυτό, η κρίση του δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, αφού σχηματίζεται από την εκτίμηση πραγματικών γεγονότων, χωρίς να υπάγεται το πόρισμα σε κάποια νομική έννοια ώστε να μπορεί να νοηθεί ότι συντρέχει περίπτωση εσφαλμένης του νόμου εφαρμογής, είτε ευθέως, είτε εκ πλαγίου. Επομένως ο πέμπτος και τελευταίος λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο οι αναιρεσειόντες προβάλλουν την αιτίαση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση διαλαμβάνει ανεπαρκείς αιτιολογίες ως προς τον καθορισμό του ύψους της χρηματικής αποζημιώσεως λόγω ηθικής βλάβης, που επιδίκασε και στερείται, ως εκ τούτου, νόμιμης βάσεως, γιατί αρκείται στη γενική αναφορά της οικονομικής καταστάσεως των μερών και της κοινωνικής θέσεως του δευτέρου και τρίτου των αναιρεσειόντων-εναγομένων, χωρίς να προσδιορίζει ειδικότερα ποιά είναι η οικονομική και κοινωνική αυτή κατάσταση, με συνέπεια να αποβαίνει ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος. (Επικυρώνει την 4186/1986 Εφετείο Αθηνών).